

Ferdynand Pasternak

"Periodica de re morali canonica liturica", vol. 58, 1969, fasc. 1-4 :
[recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 14/3-4, 415-418

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

H. Schnitzer w art. *Ein Richtungswechsel in der Patronatsjudikatur* (s. 270—301) stwierdza, że w Austrii istnieje jeszcze kilkaset patronatów, które jako uciążliwe lub oparte o konkordat nie zostały zniesione przez m. p. *Ecclesiae sanctae*. W świetle rozstrzygnięcia wydanego przez senat austriackiego Sądu Administracyjnego autor analizuje trzy zagadnienia: kompetencja do rozstrzygania sporów patronackich, pojęcie publicznego patronatu oraz solidarne zobowiązania współpatronów.

B. Primetshofer daje krótkie omówienie motu proprio *Sollicitudo omnium ecclesiarum* (s. 311).

Ks. Remigiusz Sobański

PERIODICA DE RE MORALI CANONICA LITURGICA, vol. 58 (1969) fasc. 1—4, Romae, Pontificia Universitas Gregoriana.

Vol. 58 (1969) fasc. 1

W skład 1-szego zeszytu w/w czasopisma wchodzi następujące rozprawy kanonistyczne:

Wilhelmus Bertrams S. J., *De natura potestatis supremi Ecclesiae Pastoris*, s. 3—28.

Autor w artykule tym rozpatruje zagadnienie teologiczno-prawne, czy mianowicie władza prymatu papieża ma swoje źródło w sakramencie kapłaństwa i jego pełni jaką jest konsekracja, czy też w powierzeniu jej przez Boga — biorąc pod uwagę doktrynę soboru Watykańskiego II. Ukazuje to zagadnienie nie tylko w płaszczyźnie teologicznej ale i historyczno-prawnej w odniesieniu do sposobów wyboru papieża. Stwierdza, że doktryna soboru Watyk. II w tym przedmiocie ma swoje uzasadnienie w tradycji chrześcijańskiej i historii, które wskazują na to, iż źródłem władzy prymatu jest konsekracja biskupia oraz interwencja Boża (Ducha św.) udzielająca tej władzy papieżowi nad całym Kościołem.

Joannes Beyer S. J., *De iuribus humanis fundamentalibus in statu iuridico christifidelum assumendis*, s. 29—58.

W artykule tym rozpatruje Autor projekt, czy w Kodeksie P. K. nie należałoby umieścić podstawowych praw człowieka, zagwarantowanych już w karcie ONZ. Stwierdza, że wiele dokumentów soborowych i papieskich prawa te uwzględnia i je niejako kanonizuje. Celem rozprawy jest właśnie ukazanie tych praw, aby one mogły być uwzględnione, jako prawo fundamentalne, w przyszłej kodyfikacji prawa kanonicznego.

Ignatius Gordon S. J., *De Curia Romana renovata. Renovatio „desiderata” et renovatio „facta” conferuntur*, s. 59—116.

Celem tego artykułu, jaki sobie postawił Autor, jest wykazanie, czy reforma Kurii Rzymskiej dokonana przez pap. Pawła VI odpowiada sugestiom Ojców soboru zgłaszanym przez nich w czasie obrad soborowych. Najpierw rozpatruje Autor szczegółowo zgłoszone przez Ojców projekty — a następnie ukazuje ich realizację w odnośnych dokumentach Pawła VI dotyczących tego przedmiotu, a zwłaszcza w „Regimini Ecclesiae Universae”. W załącznikach (5) podaje Autor wybrane teksty ze schematów soborowych.

Charles Lefebvre, *Pauli VI verba de rotali iurisprudencia necnon de studiis iuris canonici*, s. 117—142.

Omawia tu Autor, w oparciu o wymienione przemówienie Pawła VI, podkreślone przez niego momenty dotyczące procedury sądowej (szczególnie wpływ prawa Bożego pozytywnego i naturalnego na rozwój praktyki sądowej, zwłaszcza w procesie małżeńskim) oraz zwraca uwagę na konieczność kultywowania nauki prawa kanonicznego, co także w swym przemówieniu podkreślił Papież.

Mgr Gérard Philips, *Utrum Ecclesiae particulares sint iuris divini an non*, s. 143—154.

Autor rozpatruje najpierw pojęcie prawa Bożego oraz pojęcie kościoła partykularnego. Następnie stawia tezę, że istnienie kościołów partykularnych (diecezji) jest z prawa Bożego — tak, iż nie mogą być one zniesione przez żadną władzę ludzką — przeciwnie, ludzie mają obowiązek zachowania i ochrony tej instytucji. Tezę tę udowadnia następnie Autor z tekstów Pisma św., z dokumentów patrystycznych i z soborowej konstytucji dogm. „Lumen Gentium”.

Olisius Robleda S. J., *Innovationes Concilii Vaticani II in theoria et disciplina de officiis et beneficiis ecclesiasticis*, s. 155—198.

Autor omawia tu pojęcie urzędu kościelnego oraz zarządzanie urzędami i beneficjami w oparciu o doktrynę prawa kanonicznego oraz soborowe dekrety „Christus Dominus” i „Presbyterorum Ordinis” — uwzględniając także soborową dyskusję nad tym tematem w oparciu o schematy przygotowawcze oraz podając swój kanonistyczny komentarz do tego zagadnienia. W komentarzu tym rozpatruje Autor szczegółowo kwestię, czy urząd kościelny w posoborowym pojęciu, będzie także dostępny dla osób świeckich czy tylko dla duchownych. Rozpatruje także zagadnienie władzy ustanawiającej urząd kościelny, czy mianowicie jest to władza zwyczajna czy delegowana. W końcu podaje racje za zniesieniem dotychczasowego systemu beneficjalnego.

Manuel Santos Santórum S. J., *Quaedam quaestiones hodiernae de theologia et pastoralis liturgica*, s. 199—217.

Autor, w oparciu o odnośną literaturę przedmiotu, którą podaje na wstępie, omawia tu przede wszystkim zagadnienia teologiczne i liturgiczne, jak: elementy ludzkie w Eucharystii i liturgii, liturgia a kultura, współczesne święcenie dnia pańskiego, perspektywy rozwoju liturgii po soborze Watykańskim II, głoszenie słowa Bożego itp., które to kwestie mogą mieć także znaczenie dla prawa kanonicznego.

Vol. 58 (1969) fasc. 2—3

Na całość tego tum, w skład którego wchodzi dwa zeszyty, składają się następujące rozprawy:

Joannes Beyer S. J., *Amoris humani donum divinae caritatis sacramentum*, s. 219—252.

Jest to studium teologiczne o miłości jako cnocie naturalnej i nadprzyrodzonej, w oparciu o miłość realizowaną w sakramencie małżeństwa, na tle doktryny soboru Watykańskiego II.

Eduardus Hamel S. J., *Conferentiae episcopales et encyclica „Humanae vitae”*, s. 243—249.

Autor rozpatruje tu i referuje wyjaśnienia, jakich żądała Stolica św. od Krajowych Episkopatów odnośnie encykliki Pawła VI „*Humanae vitae*” — a następnie omawia uprawnienia biskupów w tej materii oraz wartość i doniosłość ich wypowiedzi.

Olysius Robleda S. J., *Divortium. Ius romanum et theoria generalis*, s. 351—414.

Autor omawia tu problem rozwodu, jego przyczyny i historię w prawie rzymskim, a następnie zestawia pojęcie rozwodu z prawa rzymskiego — z ogólnie przyjętą dziś teorią jego tłumaczenia i uzasadniania przez prawników.

Urbanus Navarrete S. J., *Indissolubilitas matrimonii rati et consummati: opiniones recentiores et observationes*, s. 415—489.

W artykule tym omawia Autor tradycyjną doktrynę teologów i prawników, w kwestii małżeństwa zawartego i dopełnionego w rozwoju historycznym — a następnie postulowane współcześnie przez tychże teologów i prawników wątpliwości i sugestie oraz własne na ten temat spostrzeżenia i obserwacje. Poglądy swoje uzasadnia Autor dowodami z Pisma św. magisterium Kościoła i historii a także dokumentami soboru Wątyk. II.

Ignatius Gordon S. J., *De nimia processuum matrimonialium duratione: factum, causae, remedia*, s. 491—561.

Jak sam tytuł wskazuje — Autor omawia tu problem przewlekłości procesów małżeńskich, podaje stan faktyczny oraz różnorodne przyczyny powodujące przewlekanie. (Omówienie środków zaradczych przenosi do zeszytu następnego).

Omawiany zeszyt (2—3, 1969) zawiera na końcu 9 dodatków (Appendices) z tekstem odnośnych dokumentów, zwązanych z omawianym w ostatnim artykule problemem reorganizacji sądów kościelnych.

Vol. 58 (1969) fasc. 4

Zeszyt ten zawiera następujące artykuły:

Joannes Angelus Abbo, *De impedimento mixtae religionis canone 72 Trullanae Synodi sancito atque de forma a Graecis orthodoxis servanda in matrimonio ineundo*, s. 595—612.

Autor w oparciu o literaturę tego przedmiotu, zwłaszcza teologów i kanonistów wschodnich, rozpatruje konkretne zagadnienie nieważności małżeństwa mieszanego — zawartego współcześnie — w niezgodności z określoną przez dawne i nowe prawo wschodnie formą.

Josephus Fuchs S. J., *De progressu humano. Considerationes morales*, s. 613—639.

Rozważania swoje z zakresu teologii moralnej poświęca Autor problemowi moralnego postępu człowieka, jako podstawowemu wymagananiu natury ludzkiej i podaje normy tego postępu oraz podkreśla jego charakter religijno-moralny.

Ignatius Gordon S. J., *De nimia processuum matrimonialium duratione: factum, causae, remedia*, s. 641—735.

Jest to dokończenie artykułu tegoż Autora z poprzedniego zeszytu (2—3, 1969) w którym podaje on środki zaradcze na skrócenie procedury prawnej w procesach małżeńskich i rozpatruje różne na ten temat teorie — łącznie z projektem decentralizacji władzy procesowej.

Marcellinus Z alba S. J., *Favor fidei ad salus animarum?*, s. 737—754.

Autor rozpatruje tu zagadnienie — raczej moralne — o ile tzw. privilegium fidei (przywilej Pawłowy) stoi w opozycji do nadprzyrodzonego

celu człowieka i małżeństwa, jakim jest zbawienie dusz. Wyciąga wniosek, że jedno (przywilej wiary) służy drugiemu (zbawieniu dusz) i przyczynia się do osiągnięcia zbawienia.

Urbanus Navarrete S. J., *De aestimatione testimoniorum in processu canonico. Nota bibliographica*, s. 755—757.

Jak sam tytuł wskazuje chodzi tu Autorowi o właściwą ocenę dowodów w procesie kanonicznym, zwłaszcza dowodu ze świadków, i to tak w procesie zwykłym, jak i małżeńskim i beatyfikacyjnym — co zdaniem Autora przechodzi obecne głęboki krzyżys. Autor w krótkiej nocie bibliograficznej wskazuje tu na autorów zajmujących się tym zagadnieniem.

Joannes Beyer S. J., *Juris canonici Colloquia a Facultate J. C. Universitatis Gregoriana celebrata*, s. 759—765.

W sprawozdaniu tym podaje Autor założenia i cele naukowych sympozjów kanonistycznych, odbywanych co roku na wydziale prawa kanonicznego Uniwersytetu Gregoriańskiego. Podaje także tematykę, referentów i niektórych uczestników oraz dyskutantów tych sympozjów w latach 1966—1968.

Na końcu tego zeszytu zamieszczony został wykaz autorów oraz tematów ich artykułów, publikowanych w tomie 58 (1969) tegoż czasopisma.

O. F. Pasternak

REVUE DE DROIT CANONIQUE

Kwartalnik, publikowany przez Uniwersytet w Strasburgu przy współudziale Centre National de la Recherche Scientifique. W zasadzie posiada dwa działy: études, jurisprudence. Dyrektorem wydawnictwa jest Ks. J. Bernhard.

19 (1969) nr 1

M. Desdouts, *Origine, institution et nature des tribunaux ecclésiastiques régionaux en France* (s. 3—24).

Jest to dalszy ciąg studium zamieszczonego w *Revue de Droit Canonique* 18 (1968) s. 150—175. W części publikowanej obecnie Autor pisze najpierw o prawach jakimi rządzone są regionalne trybunały kościelne, a więc o Kodeksie Prawa Kanonicznego i różnych przepisach Kongregacji Rzymskich. W art. 2 zastanawia się nad naturą prawną regionalnych trybunałów kościelnych. Art. 3 jest poświęcony problemowi pochodzenia jurysdykcji regionalnych trybunałów kościelnych, a art. 4 ich kompetencji. — Zapowiedziane jest publikowanie dalszego ciągu tej pracy.

J. F. Noubel, *La responsabilité administrative devant la S. R. Roté* (s. 25—57).

Pierwsza część tej pracy została opublikowana w *Revue de Droit Canonique* 18 (1968) s. 241—270. Kontynuując swoje refleksje nad decyzjami rotalnymi Autor pisze na temat odpowiedzialności administracyjnej w następujących wypadkach: 1) Odmówienie prawa do obrony w sądzie. 2) Alienacja dóbr kościelnych bez uwzględnienia obowiązującego prawa kościelnego. 3) Administrowanie dobrami materialnymi przez ekonomów zakonnych. 4) Pozbawienie przez sędziego stron procesowych prawa do przedstawienia dowodów za nieważnością mał-